

2019-04-15

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2019/100

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Motion – Handlingsplan för självmordsprevention

Motion den 28 januari 2019 av Andreas Falk m.fl. (S)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Kommunfullmäktige avslår motionen avseende kommunövergripande handlingsplan för självmordsprevention. Kommunfullmäktige noterar att de nämnder som identifierar ett behov av att ta fram nämndspecifika styrande dokument kan göra det inom sina ansvarsområden.

Sammanfattning

Förslagen i motionen handlar om att ta fram en kommunövergripande handlingsplan med självmordspreventiva åtgärder. Risken med en kommunövergripande handlingsplan som inte har en sammanhållande ansvarig organisation är att arbetet som rör den egna nämndens område försvåras och försenas av beslut som är fattade långt från verksamheten. Beslut om att arbeta preventivt inom området kan fattas även utan en kommunövergripande handlingsplan.

Välfärd skola arbetar idag preventivt när det handlar om självmord. Välfärd skola anser inte att kommungemensamma riktlinjer kommer att underlätta arbetet inom det arbete som redan pågår.

Inom Välfärd samhällsservice finns verksamheter som möter människor i många olika faser i livet. Inom äldreomsorgen finns rutiner och kunskap och rutiner kring hur man ska agera om det finns oro eller signaler kring självmord. Verksamheterna inom Välfärd samhällsservice ser inte heller behov av kommungemensamma rutiner och handlingsplaner kring suicidprevention.

Detta är förslag till beslut för kommunstyrelsens verksamhetsutskott; även äldrenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden samt arbets- och företagsnämnden bereder förslagen i motionen. Därefter ska motionen beredas i kommunstyrelsens arbetsutskott.

Förslagen i motionen

- Att kommunfullmäktige beslutar uppdra till kommunstyrelsen att ta fram en handlingsplan för självmordsprevention. Handlingsplanen behöver innehålla förslag på utbildning och kompetenshöjande insatser, intern och extern samverkan, rutiner, riktlinjer och dokumentation samt stöd till anhöriga och efterlevande.
- Arbeta fram kommungemensamma rutiner och riktlinjer vid misstanke om självmord. För att kommunens anställda genom uppdrag ska veta hur de ska agera och hjälpa en person som befinner sig i risk för självmord krävs väl utarbetade rutiner för detta.
- Inventering av platser och kunskapshöjande insatser om självmord för handläggare som arbetar med plan- och byggärenden
- Utveckla ett bestående stöd till anhöriga till personer med psykisk ohälsa eller till personer som tagit sitt liv.

Ärendet

Utredning och bedömning

Detta är förslag till beslut för kommunstyrelsens verksamhetsutskott; även äldrenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden samt arbets- och företagsnämnden bereder förslagen i motionen. Därefter ska motionen beredas i kommunstyrelsens arbetsutskott.

Välfärd skola

Inom Barn och Elevhälsan finns skollagen som styr verksamheten och bland annat föreskriver krav på tillgång till elevhälsa. Även hälso-och sjukvårdslagen styr arbetet för all personal inom Elevhälsans medicinska insats (EMI). Styrande är även Vägledningen från Skolverket och Socialstyrelsen. Den sammanfattar den samlade elevhälsan som ska främja alla elevers hälsa, utveckling och lärande samt stödja deras utveckling mot utbildningens mål och beskriver uppdrag, utgångspunkter, arbetssätt och ansvar. Den tar också upp vikten av samverkan mellan elevhälsans insatser och övrig skolpersonal, liksom samverkan med andra verksamheter som arbetar för barns hälsa. Vägledningen lyfter fram exempel på arbetsområden för elevhälsan och hur man kan arbeta hälsofrämjande och förebyggande.

För hela Barn och elevhälsan kan man generellt säga att allt främjande och förebyggande arbete som handlar om att öka den psykiska hälsan för eleverna, dvs. sänka stress, självkritik och oro/ångest, är en form av suicidprevention.

För elevhälsans medicinska insats (skolsköterska/skolläkare) finns lagstyrda hälsobesök/hälsosamtal vilket inkluderar frågor kring psykiskhälsa/ohälsa. Därvid kan ohälsa och risken för suicidala tankar identifieras, samt preventiva insatser lyftas. Om suicidtankar framkommer så meddelas alltid vårdnadshavare samt säkerställs att det finns ett stöd runt eleven. Resultaten av svaren i hälsosamtalen analyseras och åtgärder sätts in genom stöd till eleven med kuratorer eller psykologer på skolan, eller att eleven remitteras till andra aktörer.

Även i skolornas elevhälsoteam (EHT) på skolan, som rektor ansvarar för, sker ett arbete som rör elevernas mående. Skolan har ansvar både i sin roll och i sina processer att analysera, åtgärda, utvärdera och utveckla dessa i varje ärende.

Vidare har psykologer och kuratorer på skolorna exempelvis enskilda samtal med elever. Om de möter elever som visar tecken på psykisk ohälsa och suicidtankar vidtas åtgärder. Kuratorer har därtill samtal på gruppnivå i klasser där det förekommer uttalad psykisk ohälsa, självskadebeteenden och tal om suicid insatser, där de försöker fånga upp och möta på olika sätt. Därtill förekommer utbildningar till skolpersonal som handlar om att ”reagera och agera”. Ibland tas fallbeskrivningar i mindre grupper upp för att se, upptäcka, tolka och framför allt agera i olika situationer på ett adekvat sätt.

Personal inom Barn och Elevhälsan kan därtill remittera elev externt till psykiatrin.

Landstingen i Sverige har gett LÖF (*Landstingets ömsesidiga försäkringsbolag*) ett uppdrag och det pågår nu ett Nationellt projekt: ”Säker suicidprevention”. Där medverkar skolsköterska från Nacka kommun i syfte att dels höja kvalitén och förbättra strukturen kring arbetssättet kring suicidpreventionen nationellt men även också inom barn och elevhälsans verksamhet.

I motionen föreslås en kommunövergripande handlingsplan. Risken med en kommunövergripande handlingsplan som inte har en sammanhållande ansvarig organisation är att arbetet som rör den egna verksamhetens område försvåras och försenas av beslut som är fattade långt från verksamheten. Beslut om att fortsätta att arbeta med eller att påbörja ett nytt arbete inom Valfärd skolas område kan fattas även utan en kommunövergripande handlingsplan.

Valfärd skola arbetar idag preventivt när det handlar om självmord. Valfärd skola anser inte att kommungemensamma riktlinjer kommer att underlätta arbetet inom det arbete som redan pågår.

Valfärds samhällsservice

Inom Valfärd samhällsservice finns verksamheter som möter människor i många olika faser i livet. Inom äldreomsorgen finns rutiner och kunskap och rutiner kring hur man ska agera om det finns oro eller signaler kring självmord. Fritidsgårdarna kontakter sociala myndigheter när det finns oro eller risk för självskadebeteenden eller självmord. Inom

omsorg och assistans finns inga kända incidenter under de senaste tio åren och affärsområdet saknar rutiner kring detta. Inom affärsområde familj och arbete som inom ramen för sina uppdrag från sociala omsorgsprocessen och arbetsmarknadsprocessen i stor utsträckning möter personer som är i utsatta situationer ingår kontrollfrågor kring mående och självmordstankar ofta i de inledande samtalen med kunder. Det finns även rutiner och stöd hur man går vidare om det finns oro eller risk för självmord. Flertalet verksamheter lyfter fram att det finns intresse för att lära sig mer om hur man personligen ska bemöta personer som är i svåra situationer men det efterfrågas inte kommunövergripande handlingsplaner och rutiner.

Inom affärsområde familj och arbete finns Familjemottagningen och Första linjens Psykiatri (barn och unga) som kan erbjuda stöd individuellt och till familjer. Första linjen kan också erbjuda psykologsamtal samt vid fullbordat suicid erbjuda stöd och handledning till personal för att kunna hantera situationen (tex på en skola). Ungdomssamordnarna kan erbjuda stöd på gruppnivå genom att exempelvis möta upp, lugna, stötta och finnas tillhands.

Verksamheterna inom Valfärd samhällsservice ser inget behov av kommungemensamma rutiner och handlingsplaner kring suicidprevention.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna avgörs av vilka självmordspreventiva åtgärder som prioriteras utifrån utvecklingsbehoven. För kommunala produktionen kan kostnaderna handla om utbildningsinsatser och kostnad för utökade uppdrag till barn och elevhälsan eller affärsområde familj och arbete för att tillgodose behov av stöd till personer som mår psykiskt dåligt.

Konsekvenser för barn

Enligt FN:s barnkonvention är barns hälsa prioriterat. Det arbete som pågår idag bidrar till att barn och elever som mår dåligt har möjlighet att få hjälp när behov uppstår.

Bilagor

Bilaga 1 Motion – Handlingsplan för självmordsprevention (S)

Helena Ekwall
Chef verksamhetsstöd
Valfärd skola

Christina Leach
Verksamhetschef Elevhälsans medicinska insats
Valfärdskola

Henrik Feldhusen
Biträdande produktionsdirektör
Valfärd samhällsservice